

Budapest

VIII., József-körút 29.

KITARTÁS

KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYEZŐ EGYESÜLET HETILAPJA.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési díj:

helyben és vidéken postaküldéssel . . . . 12 korona.
Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy részleges munkaképtelenség esetére a Nemzeti Baleset Biztosító Részvénytársaságnál 2000 koronára vannak biztosítva.

A »Kitartás« című jótékonsági egyesület alapszabályait a nagymagyar királyi Belügyminiszterium 49.452/902. szám alatt jóváhagyta.

Az egyesület igazgatósága:

Elnök: benedekfalvi Dr. Luby Gyula máv. felügyelő és ügyész.
Igazgatók: Kubik Béla orsz. képviselő, szigeti Barthos Andor m. k. kereskedelemügyi titkár, Fábian Lajos mérnök, Horváth István mozdony-főszereelő, Vécsey Frigyes máv. altiszt, Sándor Márkus máv. főkalauz.

Az egyesület tagjait megillető kedvezmények kivonata.

Az alapszabályokban meghatározott feltételek mellett az egyesületi tagok a következő kedvezményekben részesülnek:

1. Minden tag 60 éves koráig 4000 korona erejéig van baleset ellen biztosítva, még pedig:

a) Baleset folytán bekövetkező halál esetén 2000 korona erejéig,
b) baleset folytán beállott teljes vagy részleges munkaképtelenség esetén a tag 2000 korona arányában egy meghatározott százalék szerinti összeg erejéig.

2. A második évtől kezdve a tag nevének vagy kedvezményezettjének fokozatosan 2000 koronáig emelkedő halálbiztosítási segély fizetetik ki. Maga a tag, nevének elhalálása esetén, fokozatosan 500 koronáig emelkedő segélyben részesül.

3. 15 évi tagság után a tag 1000 koronáig terjedhető előleget kap még életében, mely a halálbiztosítási segélybe annak idején betudatik.

4. Minden tag a belépéstől kezdve úgy peres, mint perenkívüli ügyekben az egyesület ügyészsége által díjtalanul képviseltetik.

5. Az egyesület »Kitartás« című hetilapja minden tagnak már a belépéstől kezdve díjtalanul megküldetik.

Mindeme kedvezmények fejében az ezentúl belépő új tagok, ha belépésük alkalmával 30-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 3 koronát, ha belépésük alkalmával 38-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 3 korona 40 fillért, és ha 44-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 4 koronát fizetnek tagsági díj címén.

Beiratási díj egyszer s mindenkorra 2 korona.

Aki 44 éves elmúlt, az tagnak többé fel nem vétetik.

Az egyesület minden egyes tagja 60 éves koráig állandóan biztosítva van baleset ellen.

Minden baleset, megtörténte után legkésőbb 24 óra alatt, okvetlenül bejelentendő.

Segélyezések kimutatása.

Halálozási segélyek.

Lapunk 7. számában kimutatott segélyösszeg ... .. 44.650 korona.

Ujabb segélyek:

1176. Szeltenrich József, ács, Szt.-Lőrincz, a tag halála után ... .. 1000 korona.
469. Petrezselem Ferencz, máv. éjjeli őr, Budapest, a neje halála után ... .. 150 »

Balesetsegélyek.

Lapunk 7. számában kimutatott segélyösszeg ... .. 16.676 korona 66 fillér.

A Kitartás Takaré- és Hitel- szövetkezet.

A mai társadalmi viszonyok különös alakulása annyira megnehezíti az egyén érvényesülését, hogy sok esetben még a legszerényebb megélhetést is kétségessé teszi és a legszivósabb törekvés meddővé válik oly annyira, hogy semmi reményt nem nyújt egy jobb jövőre.

Anyagi javakkal nem rendelkező emberek, saját erejükre utalva, egymagukban képtelenek oly ellentlás kifejtésére, mely őket mások önző céljaival szemben megoltalmazná, mert a létfenntartási szükség kényszere számtalanszor oly helyzetbe sodorja, hogy a pillanatnyi kielégítés kényszere elfelejteti velük mindazt, a mi ebből kifolyólag jövőjüket veszélyezteti.

Ezek a bajok szülték a társulási eszmét, mely nemcsak megvédi a szegény embert a végpusztulástól, de anyagi gyarapodását is elősegíti és nem engedi a kényszer hatása alatt állók lelkiismeretlen kihasználását.

„Kitartás“ egyesületünk is egyike ezen intézményeknek. Önzetlen emberbaráti szeretetből kiindulva eddig is áldásos működést fejtett ki és **csakis a tagokon mulik**, hogy még sokkal szélesebb mederben működ-hessék azáltal, hogy saját előnyüket is szem előtt tartva, bizalmas köreikben **elvtársakat szerezni igyekeznének**.

Most pedig számot vetve tagtársaink egyéb szükségleteivel és azzal, hogy a sors szeszélyeinek mindnyájan ki vagyunk téve, váratlan csapások ellen is biztosítani akarván magunkat, szövetkezetet alakítottunk, melynél szükség esetén a legszegényebb ember is csekély ellenszolgáltatmánnyal oly anyagi segit-

séget nyer, mely nemcsak nem veszélyezteti jövőjét, de józan takarékoság mellett boldogulását hathatósan elősegíti.

A Kitartás Takaré- és Hitelszövetkezet tehát erre a célra alakult és **folyó évi márczius hó 1-én megkezdte működését.**

Ezen szövetkezet igazgatósága e hó 17-én tartotta első gyűlését, — melyen Kubik Béla orsz. képviselő kivételével, az igazgatóság összes tagjai, névszerint Dr. Luby Gyula szövetkezeti elnök, Luby Géza orsz. képviselő, Dr. Oláh Gyula, Fábíán Lajos mérnök, Margulit Gyula földbirtokos és Sándor Márkus igazgatók valamint Bródy Lajos ügyvéd, a szervező bizottság elnöke, megjelentek — és saját kebelében is megalakult. **Dr. Luby Gyula** szövetkezeti elnök javaslatára alelnök **Dr. Oláh Gyula**, ennek helyettese **Fábíán Lajos** mérnök, az ügyész pedig **Bródy Lajos** ügyvéd lett, aki nemcsak régi tagja és barátja egyesületünknek, de tagjaink egy részének nagyon jó ismerőse is, a mennyiben ügyes-bajos dolgait jóformán minden anyagi haszon nélkül eligazgatja. Fáradhatatlan Elnökünk mellett ezen szövetkezet megalakulása érdekében ő fejtette ki a legbuzgóbb tevékenységet és nagyrészt az ő fáradozásának köszönhetjük, hogy ily gyorsan és biztos kilátásokkal megalakulhattunk.

Tagjaink már ebből a névsorból is láthatják, hogy ezen társszövetkezetünknek igazgatóságában is a »Kitartás« egyesület kipróbált és önzetlen tevékenységükről ismert vezérémberei foglalnak helyet, a mi már magában is oly erkölcsi értékkel bír, hogy a legnagyobb bizalommal indulhatunk a jövő felé.

Semmi sem áll útjában annak, hogy a szövetkezet működését megkezdje — a szervezés és berendezés költségeit Elnökünk a

sajátjából előlegezvé — és csak arra várunk, hogy a tagok befizetéseikkel meginduljanak.

Felkérjük tehát mindazokat, kik már tagjai ezen szövetkezetnek, vagy ezután belépni óhajtanak, hogy befizetéseiket akár személyesen akár pedig postán, esetleg a posta-takarék-pénztár útján teljesítsék, a mennyiben **a szövetkezeti év f. évi márczius hó 1-én kezdődik**, illetve a heti befizetések ezen időponttól kezdve számíttatnak. A tagoknak azonban jogukban áll **egyszerre több heti befizetést is teljesíteni**, esetleg **egy vagy több üzletrész egész összegét** beküldeni a szerint, a mint azt anyagi viszonyaik megengedik. **Az egykoronás heti befizetés azonban** — mely esetleg egy óra egyszerre is teljesíthető — **minden tagra az alapszabályok értelmében kötelező.**

Végül arra kérjük tagjainkat, hogy ezeket az összegeket a „**Kitartás Takaré- és Hitelszövetkezet**“ címére küldjék, vagy pedig azok rendeltetését az utalványon tüntessék ki, nehogy ennek hiányában a helyes könyvelés késedelmet szenvedjen.

A drágakövekről.

Az emberrel veleszületett az a tetszés, melylyel a csillogó tárgyakat és jelenségeket átöleli. Midőn a gyermek parányi kacsóival a láng felé nyul, az már a fényben és sugárban való öröme első jele.

A felnőtt ember már más fényben és más sugárban találja örömeit. Egyik a nők szemében csillámló bűbajos sugárban, a másik az aranyok bágyadt fényében, harmadik ismét a hir és dicsőség csillogó, hideg fényében.

Ez általános tetszésben, e fényhez való vonzódásban rejlik az az ok, hogy a drágaköveknek oly nagy becsük van az emberek előtt, s hogy mért oly drágák és értékesek a mellett, hogy ritkaságuk miatt is nagy becsük van.

Másképen volt ez az ó korban, s némileg a közép-korban is.

Hajdan a drágaköveknek csodás erőt tulajdonítottak, s azt hitték, hogy a ki egy drágaköves gyűrűt, vagy talizmánt visel, minden szükségtől és bajtól ment marad; betegség meg nem lepi, gond meg nem szállja, bánat nem sújtja le. Hitték, hogy a drágakövek hatalma a gonosz szellemek varázsát megtöri, s a jótékony szellemek-, nemtőket előhívni képes.

A még ma is oly regeszerü, csodás Keleten a drágaköveknek gyógyerő tulajdonítottak.

Csak is művelődés-történetileg bir jelentőséggel ama monda, mely a drágaköveket titkos tulajdonságokkal és erővel ruházta fel; s az értelemben legelőször is ama szerepre kell utalnunk, melyet a gyémánt s a drágakövek a zsidó nép mythosában és művelődésében játszottak.

Aron talárját két onyx diszíté, a melyekre a tizenkét törzs nevei bevésvé valának, míg mellére

egy lemez feszült, melyen tizenkét drágakő ragyogott. A leghíresebb rabbik hagyományai szerint e csecsebecsüket következő drágakövek képezték: karneol, topáz, smaragd, rubin, zafir, gyémánt, jáczint, achát, amethyszt, chryzolith, sardonix és jászpisz.

Chaldeaban amuletteket készítettek, melyek az év minden havában megóvták hordozóikat minden baj ellen. Minden kőnek más és más hónapban volt meg a maga hatalma, így: januárban a gránát, februárban az amethyszt, márcziusban a jászpisz, áprilisban a zafir, májusban az achát, júniusban a smaragd, júliusban az onyx, augusztusban a karneol, szeptemberben a chryzolith, októberben a topáz és végre decemberben a rubin.

A drágakövek keletkezéséről a hajdanban nagyon elágazók voltak a vélemények, s ezek is többnyire phantasztikus elméletek voltak. Így Cardan tudós a tizenhatodik században így ír: »A drágakövek a fémek kivonatai, savai, a gyémánt, smaragd és az opál az aranyé, a zafir az ezüstté, a karbunkulus, amethyszt és a gránátok vas-kivonatok.«

Ugyane tudós állította azt, hogy a drágakövek nemcsak hogy élnek, hanem még meg is betegednek, öregednek és elhalnak.

Különben nincs szándékunk a rege birodalmát érdekes történetekkel szaporítani.

A legelső gyémánt-bányák az indiai Golconda-ban voltak. E bányák éveken és éveken keresztül ezer és ezer embert foglalkoztattak, s ha bár ma ki is vannak aknázva, történeti szempontból a legkitünőbbek.

Az új korban a brazilai bányák a leggazdagabbak. Évente 10—12 millió forint értékű gyémántot szállítanak a szélrózsa minden irányában. S mindaddig, míg Dél-Afrikában nagy halmaz gyémántra nem leltek, Brazília volt a gyémántok igazi hazája.

A dél-afrikai gyémántbányák a Vaal folyó völgyében terülnek el. E bányák a leggazdagabbak a világon.

A husz-harmincz karatos gyémántok épen nem ritkák, sőt száz karatosakat is találtak, köztük nevezetesebb a »Beaufort csillaga« és a »Gyémántok csillaga«, s mely 107¹/₂ karatos.

A legpompásabb s legnevezetesebb gyémántok egyike Borneo szigetén a Matteen-i rajah birtokában van. Ezt e szigeten találták, sulya 318 karat. A nép úgy tekinti, mint a védszentet, melynek sorsa a nép végzetéhez van fűzve. Csodálatos erőt tulajdonítanak neki, azt hiszik, hogy minden bajt kigyógyít, ha a beteg abból a vízből iszik, melybe e gyémántot mártják.

Borneo németalföldi kormányzója ígért érte 36 ezer forintot, két nagy hadihajót teljesen felszerelve, 70 ágyut s nagy mennyiségű lőport és golyókat — de a rajah nem tudott, nem mert megvalni e kincstől.

A kiváló híres »Regens« gyémánt sorsát St. Simon, az ismert emlékirat-szerző és XV. Lajos udvaroncza következőképen beszéli el. E gyémántot egy indiai bányából lopták el, s a tolvaj Európába szökött, hol különböző fejedelmeknek mutatta meg, így Anglia királyának is. Innen Párisba jött a híres pénzüzérhez, Lawhoz. Ez a »Regens«-t Orleansi Fülöphöz vitte, hogy az XV. Lajos király számára vegye meg. De akkor a pénzügyi helyzet oly szomorú volt, hogy a herceg halogatta a dolgot, mert nem tudta, hogy honnan teremtsen elő annyi pénzt?

De látva a gyémánt fényét s tüzét, megvenni is akarta. A herczeg St. Simonhoz fordult hangoztatva, hogy e gyémánt egyetlen a maga nemében, s hogy a regensség megvásárlása által örök fényt szerez nevének. S csakugyan roppant nagy áron meg is vették a pompás gyémántot — némelyek két, mások négy millió frankot mondanak — s azóta a »Regens-Frankon korona ékszerei közt díszlett, s utoljára III. Napoleon császári diadémjában ragyogott.

Midőn a »Kohinoor« Angliába került, 1861^{1/19} karat súlylyal birt s 1,680,000 forintra becsültetett. Ez idő óta csiszoltak rajta, mi által hasadást kapott, minek következtében újra kellett csiszolni és brillanttá avatni. Az új csiszolás 1852 július 16-án kezdődött és maga Wellington herczeg volt az első, ki rajta köszörült. A munka naponta 8 órát vett igénybe, s úgy is csak nevezett év szeptember hó 7-ikén fejeződött be. Most súlya 122^{3/4} karatra szállt le, de becse emelkedett, mivel fényben és tűzben nagyon gyarapodott.

A »Kohinoor«-on és a pompás gyöngyökön kívül még 497 gyémánt ékesíti Viktoria királyné koronáját, melyeknek értéke 930,000 forintra van becsülve.

Legtöbb gyémánt van Oroszországban. A czári kincstár számtalan gyémántján kívül van három korona, melynek ékkövei kizárólag gyémántok. Az első Iván koronája 881, Nagy Péteré 847 és II. Kataliné 2536 gyémánttal bir. Oroszhon legnagyobb gyémántjai közt legnevezetesebb az »Orloff«. Súlya 193 karat; jelenleg a czári jogart díszíti. E szép gyémánt Indiából került. Másfél századon keresztül Seringhamban a Bráma templom egy bálványának egyik szemét képezte. A másik szem egy hasonló gyémánt volt. A 18-ik század elején egy francia katona elhatározta magában, hogy e kincset ellopja. Tetette magát, mintha Bráma buzgó követője volna, miáltal annyira kinyerte a főpap bizalmát, hogy az a templom őrzését reá bízta. Egykor zivataros éjszakán bement a templomba, s kivette a bálvány egyik szemét, azaz a későbbi »Orloff«-ot; a másikat nem birta kivájni. Azután Madrasba futott, s ott egy angol tengerész kapitánynak 22,320 forintért eladta. Ettől Angliában egy zsidó kereskedő vette meg 122,820 forinton, ki pedig II. Katalinnak 920,700 forinton adta el, azonkívül élethossziglan nyugdíjban is részesült.

A drágakövek három csoportra oszlanak. Elsőt a gyémánt tölti be egyedül, mely csak szénenyből áll.

A második csoportba tartoznak: a rubin, smaragd, beryll, zafir, topáz, aquamarin és a türkisz, vagyis oly kövek, melyeknek előállításában az agyagföld képezte az alapot. Az agyagföld a közönséges vörös és sárga agyag alapja, s a közönséges agyag meg a zafir- vagy smaragdnak nevezett közt az a különbség, hogy ezek kristályosodva vannak, és a fémoxyd nyomaival birnak, mely e köveknek a különböző szint adja. A korund bármilyen színben jőjön is elő, szintén kristályosodott agyagföld. A szintelen korund oly gyönyörű és ragyogó, hogy még a beavatottak is az első pillanatra gyémántnak gondolják; bár a kettős sugártörése és csekély súlya miatt könnyen felismerhető. Különben a korund gyakran igen nagy becsessel bir.

A teljes fényű és tisztaságu rubinok gyakran nagyobb becsessel birnak, mint maguk a gyémántok. A színes ékkövek közt a szépséget és árat tekintve, első helyet foglal el e pompás drágakő. A gyémántot kivéve, a zafir után a rubin a legkeményebb

drágakő. A gyémántnak épen úgy, mint az arany-
nak és ezüstnek a súly szerint emelkedik az értéke,
a rubinnál s a többi drágakőnél a nagyságon kívül
a szépség is határoz. A középkor karbunkulusa és
a mi rubinunk ugyanegy drágakő.

A karbunkulusról azt tartották a régiek, hogy bizonyos kigyóknak és sárkányoknak fényt szolgáltat, ha az agg kor ez állatoknak szeme világát elgyöngítette. E szörnyek állandóan fogaik közt tartották a csodabáju drágakövet, melyet csak akkor tettek le, midőn ettek.

A drágakövek, melyek kovasavas vegyüleből állanak, számosabbak és kevesebb becsessel birnak, mint az agyagföldből származottak. Az átlátszó és szintelen kvarcz a kovasavas kövek közt a legbecsesebb. Madagascarból 12 hüvely hosszú kvarczokat találtak, melyek nagyságuk dacára tiszták és átlátszók voltak. Az e szigeten talált hegyi jegeczek a csillagászati távcsövek tárgy-üvegeit alkotják.

Pompás jegeczeket találnak az Alpok közt is. Egy szép példány a parisi múzeumban látható, mely közel 800 fontot nyom. A kvarcznak magában véve kevés becse van; de ha vázákat, billikomokat s más műtárgyakat készítenek, igen nagy ára van.

Az athéniek kiváló jeles műtárgyakat alkottak a hegyi jegeczből, a rómaiak sem álltak a görögök megett. Neronak volt két ilyen kelyhe, melyeket dühében összetört, midőn a felkelésről értesült, mely bukását és halálát okozta. E kelyhek egyike 4000 forintra volt becsülve.

A római előkelő világ kezeit hegyi jegeczből készült golyókkal hütötte le, és azt hitte, hogy e sima, hideg golyókban varázserő van.

Középkorban különösen a velenceiek készítették szép műtárgyakat a hegyi jegeczből. Milano hires volt azon szobrocskákról, edényekről, csillárokrol, melyeket e jegeczből alkottak. A milanoi dómban Borromäus Károly szent sirja felett áll egy oltár tiszta jegeczből kirakva, melyet IV. Fülöp ajándékozott, ki nyolcz év alatt gyűjthette csak a hozzá szükséges jegeczeket.

Ha a hegyi jegecz bizonyos színes anyagokkal való összeköttetésben taláztatik, különböző nevet visel. Ha vassal és agyagfölddel kevert, akkor »cseh topáz«-nak nevezetik, mely a világon leghiresebbek egyike; csak a hazánkban talált topázok, melyek a drágakövek ritka gyönyörű példányai, mulják felül, és elmondhatjuk, hogy a magyar topáz legszebb és legdrágább a világon.

Ha a hegyi jegecz mangan- vagy barnavas-oxiddal kevert, szép ibolyaszint nyer, s ekkor nyugoti amethysztnek nevezetik. Kékre e jegecz a vas és agyagföld által festetik, s akkor viz-zafir lesz belőle. Vas és mangan által rózsaszínű lesz, s braziliai rubin nevet visel. Ha nagy mértékben fordul elő a vasoxyd, akkor barna színű lesz és compostellai jáczintnak nepeztetik.

Mindezek közt azonban valódi becsessel csak az amethyszt és zafir bir. Amethysztet nagyon sokat találni. Egy 98 fontos amethysztet Braziliában leltek, s Kalkuttába szállították. Több braziliai példány kétszínű. Bourbon grófnak van egy ily szép darabja, mely fele részben kék, fele részben sárga.

A régiek azt hitték, hogy az amethyszt kehelyből ivott bor nem okoz mámort az embernek. Azért a csarnokokban sok ilyen kelyhet találtak, melyekre Bachus neve volt vésve.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

A királyok konyhái. Egy angol ujságíró mulatságosan pletykázik az európai uralkodók konyháiról:

Ferencz József király és császár konyhája évente egy millió koronába kerül, jöllehet ez az uralkodó a legmérsékeltebb és legszerényebb étkezők egyike. De ne feledjük, hogy a nagy udvartartás több száz egyént táplál és az udvari ünnepélyek is hatalmas összegeket emésztnek föl. Maga a konyhaszemélyzet 25 szakácsból és 25 szakácsnéból áll.

Az *angol udvarnál* a konyha mindig igen finom volt, ámbar Viktória királynő alatt a szakácművészet inyenczkedései háttérbe szorultak. A főszakácsot gyakran változtatták, rendszerint francia ember volt s csak pár évig töltötte be e szerepet egy angol szakács. A második konyhafőnök, az »első mester-szakács« rendszerint német ember volt; fizetésük több száz fontra rugott, de a királyné sosem kereste a kizárólagosan gourmet-művészeket. A királyi udvar főfelügyelője végzi a bevásárlásokat és adja a szakácsoknak az utasításokat. Az étlapot előtte való este állítják össze és reggel minden ember tudja már a dolgát. Edward király udvari konyhákönnyvezetői hivatalt állított fel, ez osztja be és tartja számon az éléstár készleteit. Edward király legszebb konyhája Windsorban van, ahol akár egy egész marhát egyszerre lehet megsütni. A Buckingham Palace konyhája több száz méternyire van a királyi lakóháztól s most modern berendezéssel látják el. A Marlborough-House konyhája aránylag kicsiny, 35 láb hosszú s egy gáztűzhelye és egy nyárfa van. Itt készülnek a híres Derby-ebédek, melyeken Ménager ur a legmeglepőbb ujdonságokat és legpompásabb falatokat adja a király asztalára úgy, hogy a vendégeknek valósággal Lucullus lakomái jutnak eszükbe. Edward király indiai utjáról egy indus szakácsot is magával hozott, de ez a szakács csak egy évig bírta ki Anglia szigorú éghajlatát s aztán kétségbeesve köszönt le állásáról. A nagyobb ünnepélyeknél VII. Edward személyesen állítja össze a menüt, de rendszerint nem törődik vele. Ha a király különösebb ételt kíván, ezt felírja az étlap hátára, ha a királyné vagy valamelyik előkelő vendég kíván ilyesmit, az apród utján izenik meg a főszakácsnak.

Vilmos, a németek császára, arra is rá ér, hogy a főudvarmesterével együtt a konyhát megtekintse. Ilyenkor meg-megszólítja valamelyik szakácsot, beszédet intéz a kuktákhoz és kioktatja őket arra, hogyan kell a finom kávé elkészíteni. A császári udvarnál minden személyért bizonyos terítéket számítanak fel s e költség keretén belül készíti a szakács az ebédet. A berlini főszakács német, az alszakácsok egyike német, a másik francia, de az étlapon a francia szövegezés szigorúan tilos. Rendes étkezésnél a szakács az udvari tábla részére 4 mázsa húst dolgoz fel s a nagyobb ünnepélyeknél már egy héttel előbb hozzáfog a készülődésekhez, melyekben a többi királyi kastélyok szakácsai és az Unter den Linden cukrászdájának alkalmazottjai segídenek neki. A pecsenyéket egészben viszik az étterembe s a süteményeket gyakran templom, minaret vagy kastélyformában tálalják föl.

Az *orosz csár* konyhájának élén egy elszázi szakács áll, aki előbb katona volt s akinek legfőbb

ügyessége az izletes levelek elkészítésében áll s a caviar készítéséhez is egész recept-gyűjteménnyel rendelkezik. Két-három cserkesz ügyel mindig a konyhában a gyanus dolgokra és az a feladatuk, hogy a csári asztal ételeit kipróbálják, amit nagyobb mohósággal tesznek, mint ahogyan kellene. A csárné gyakran kíván angolosan készített ételeket s eltekintve az orosz nemzeti eledelektől, a csári konyha félig angol, félig francia.

Abdul Hamid szultán azelőtt a francia konyhával érte be, de a német császár konstantinápolyi látogatása óta három német szakácsot alkalmazott, akik abban segítkeznek neki, hogy naponta 20 ezer koronát adjanak ki az asztali élvezetekre. A szultán számára minden ételt ezüst edényben főznek és sütnék s mielőtt a konyhából kiviszik, a nagyvezér lepecsételi. A pecsétet a szultán szemelattára török fel s a szolgálattevő kamarásnak a szultán parancsára az ételt előbb meg kell köstölni.

A legfurcsább konyha kétségkívül a mennyei birodalomban van. A chinai konyhaszemélyzet 76 szakértőből áll, akik legjobban tudják a medvetalpat, antilopfarkat s a majomajkat elkészíteni, nem is említve más nehéz feladatot, mint pl. a fecskéfeszekleves elkészítését.

A Leonidák. Az Uránia népszerű tudományos folyóirat, melyet Klupathy Jenő szerkeszt, decemberi számában érdekes cikket közöl Serényi Gusztávtól, aki többek közt azokat az irodalmi jelenségeket is felsorolja, a melyek miatt a novemberi meteoros elmaradt. A csillaghullás az égboltozat legnépszerűbb tüneményei közé tartozik s a laikus nagyközönség különösen 1899 óta várja aggodó kíváncsisággal a november 13-iki kritikus dátumot, mert élénk emlékezetben él még a sok hajmeresztő proféczia, amelyet a Leonidákkal kapcsolatban Falb és jóslótársa, Mayer Vilmos bécsi csillagász világgá bocsátottak. Szerencsére az utolsó ítélet fogvaczogva várt pillanatai baj nélkül multak el s ami még váratlanabb volt, maga a szokott csillaghullás is elmaradt, mintha a természet megirigyelte volna tőlünk a fényes, szikrázó látványosságot. — Akkor és azóta minden év novemberében aktuális az a kérdés: mi okozhatta a Leonidák váratlan kimaradását? Serényi szerint több oka lehet a meteor-hullás kimaradásának, de leghihetőbb az a föltevés, hogy 1868 óta az üstökös kísérő meteorraj és a földpálya egymáshoz való viszonya megváltozott. Meglehet, hogy valamely bolygó az egész muslica-rajt — mint Konkoly mondja — más irányba terelte s a világűr örökké bolygó Ahasvérusai most hiperbolikus pályán, a végtelenben folytatják utjukat. Annyival is inkább hitelt kell adnunk e föltevésnek, mert a Tempel I. 1866-iki üstökösét és a vele haladó Leonidákat Le Verrier számításai szerint az Uránus terelte a mostani pályára, melyről titkos külső okok miatt eltérve, most faképnél hagyták földünket. — »A legkisebb dolgok intézik gyakran a nagyvilágot« mondja valahol Flammarion, a francziák poéta-csillagásza. Ki hinné, hogy a meteorok, a világegyetem parányai befolyással vannak a föld s így az egész emberiség jövőjére? A midőn ez első parányi hullócsillag a földre esett, meg volt pecsételve a föld sorsa: a napba fog zuhanni! Kiszámították, hogy a földre hullott meteorok körülbelül két millió mázsát nyomnak évenként. Bebizonyított dolog, hogy ez a sulyzaporodás lassítja a földünk tengelykörüli és napkörüli forgását, a föld centripetál ereje tulsulyra jut s gyöngye csigavonal alakjában a naphoz köze-

ledünk. Mig azonban a napba zuhanás kellemetlen pillanata elérkezik. beláthatatlan idő telik belé. Nyugodtan alhatunk tehát felölé, mert a világ ily módon való elpusztulását mi — nem érjük meg.

Egy történelmi ablaküveg. A dán királyi -udvar vasúti szalonkocsiját most cserélték ki egy újjal. A régi kocsit, ugylátszik, nagyon sokáig használta a dán királyi ház, mert a kocsin egyik ablakára a legtöbb fejedelmi személy, aki utazott e kocsin, bekarcolta a nevét gyémántgyűrűjével. A sok híres név közül a következők ismertebbek: Keresztély és Lujza a közepén nagy betűvel és ezek körül III. Sándor, Dagmar, Edvárd, Alexandra, I. György, Zsófia, Olga, Xenia, Frigyes, Waldemár, Mária, Károly, Maud, Ingeborg, Gusztáv, Thyra, Keresztély, Alexandrin, Aage, Erik. A király parancsára kivették ezt az üveget, berámázzák és a dán királyok híres történelmi gyűjteményébe teszik. Az államvasútak üvege Jansen Péter, aki azt a munkát végezte, a maga szerény polgári hangzása nevét is bevészte az üveg egyik sarkába. Az üveges neve azonban mégsem marad fenn az utókor számára, mert felsőbb parancsra ezt a díszet az üvegnek eltávolították.

Akasztás Chinában. Kiacsu tartomány Kaumi városából írják egy német lapnak, hogy ott október hó 23-án volt mult évben a harmadik kivégzés. Mig az első két esetben az elíteltet lefejezték, a harmadikat most felakasztották, még pedig igen kegyetlen módon. Már a lefejezés is kínos látvány Chinában, mivelhogy ezt a műveletet tompa kardokkal végzik, de a felakasztás igazán borzalmas látvány volt. Az elítelt rabló volt, aki Csajungtien városban egy bankárhoz tört be s eközben három embert oly súlyosan megsebesített, hogy még máig is munkaképtelenek. A rablót elfogatása után különféle kínzásoknak vetették alá, a hüvelykujjainál fogva fölakasztották, éles vasakon térdeltették, egyes testrészeit huzgálták, stb. A kivégzés napján Kaumi város főutcáján a kailungot állították föl, négy darab 2 $\frac{1}{2}$ méter hosszú rudból készült akasztófát, melyek között egy fa nyakravaló függ. Ide hurczolták az elíteltet reggeli 8 órakor s a hóhérok a gonosztevő fejét a fakorongba szorítván, a magasba huzták, úgy hogy egész teste szabadon lógott, miközben a test súlyát a koponya hátsó fala és az áll viselte. E borzalmas helyzetben függött egy ideig a rabló, de csakhamar leeresztették a földre, hogy idő előtt meg ne haljon s hogy aztán újra a levegőbe huzzák föl. Ez a kínzás esti 8 óráig tartott s mert a ficzkó eléggé szívós életű volt s még el nem pusztult, a hóhérok egy feszítőt vettek elő s ezt egy lánczánál fogva az elítelt lábaihoz erősítették; a feszítőfa alsó végét a földbe ásott lyukba illesztvén, elkezdtek lefelé nyomni, úgy hogy a magasban függő test csontjai szinte ropogtak, amint megnyultak. Egyre hosszabb és hosszabb lett az elítelt teste s a kegyetlen hóhérok még mindig nyujtották lefelé. A rabló szemei végre rémesen kifordultak, a nyaka majdnem levált a törzsről, az utolsó hörgések hallatszottak — s az egyik hóhér cynikus nevetéssel jelentette, hogy most már vége van. A nagyobb biztonság okáért pedig még egyet nyomott a feszítőfán. A halott aztán ott lógott vasárnap délig az akasztófán.

Egy csodálatos fészék. Uj-Guineának van egy madara, neve Megapodius, mely tojásainak nagyságáról és költésmódjáról nevezetes. Maga a madár nem nagyobb, mint egy tyúk, tojása azonban 3 hüvelyk hosszú és harmadfél hüvelyk átmérőjű. E

csodálatos madár nem maga költi ki tojásait. Egy egész madársereg egy halomra költözik, s ott rakja le tojásait szeptember elején, midőn ott a rekkenő forrás kezdődik, mely márcziusig tart. A tojások elhelyezése után eltávoznak, a kiköltést a napra bizva. A halmot pedig homokból, tág földből, fadarabokból és levelekből alkotják, mely utóbbiak a rothadás által még inkább fokozzák a hőséget. Az ily halmok nagysága jelentékeny, magasságuk 10 láb, területük 60 láb. A madárfiak a csucs lyukain jönnek ki. Az anyák már várják a közeli fákon, s midőn a kicsinyek elötünnek, mindegyik odasiet magzatjához, és elvezeti. Hogyan ismeri meg mindenik a maga kicsinyét, az a természet titka. A benszülöttek a Megapodius tojásait igen izletesnek mondják, az európaiaknak azonban nem izlik.

A zene hatása. A zene, mint minden külső érzéki inger, kellemes, vagy kellemetlen érzést kelt az emberben. Van melódia, amely elbusít, van, a melyik föllekesít. A hang e csodálatos játéka az ember lelkével, mint a régi görögök figyelmét is fölköltötte, akik épp a lélekre való hatása szerint különböztették meg frigia, lidia, elioi és dóriai zenét. Plató és Arisztotelesz szerepet kívántak adni a zenének a gyermeknevelésben is. Különösen Arisztotelesz azt mondta, hogy a gyermeknek 13 éves korától 16 esztendőskoráig zenét kell tanulnia, mert így finomodik az izlése és így lesz lelke fogékony a szép iránt. Pythagoras szintén barátja volt a zenének és azt vitatta, hogy a zenei hangok ritmikus sora nagy hatással van élettanilag is az emberre. Az ő nyomdokain haladva, napjainkban is érdekes kísérleteket tesznek egyesek az orvosi klinikákban és ma már bebizonyosodott, hogy a zenének nagy a hatása a vérkeringésre. A hangok minősége: magassága, ereje és színezete szerint a czirkuláló vér nyomása is változik. A szív gyorsabban dobog, a tüdő erőteljesebben tágul és zsugorodik. Dogielnek több emberen tett számos kísérlete az életműködés e fokozatosabb voltát mindenkor igazolta. Így állván a dolog, csak sajnálni lehet, hogy a zenének nem jut elég nagy szerep a modern nevelésben, pedig már évezredek előtt átlátta a görög bölcsök éles szeme, hogy testünk és lelkünk harmónikus fejlesztésére a zene tanulása a fogékony ifju korban, milyen becses hatása.

A talizmán. Egy világjáró európai utazó beszéli: Perzsiában minden betegség gyógyítására amuletteket és talizmánokat használnak. A nyolczvanas években rettenetesen dühöngött a kolera és én Akirashban meglátogattam egy embert, aki talizmánokat árult a betegség ellen. Merő kíváncsiságból én is kértem egyet; adott is egy telefirkált papírszeletet azzal az utasítással, hogy ha megbetegedném: nyeljem le. Megfizettem az árát és távoztam. Aznap este meglátogattam a talizmános ember és legnagyobb meglepetésemre két értékes perzsa szőnyeggel ajándékozott meg. Csodálkozva kérdezősködtem, minek köszönhetem az ajándékot, mire ő nevetve adta meg a feleletet: A jelenvoltak látták, hogy európai ember is veszi a talizmánt. Ez annyira meggyőzte őket a hasznáról, hogy azon a napon nem tudott elég papírszeletek telefirkálni és így kitünő üzletet csinált. Az ajándékkal halálját akarta kifejezni a derék perzsa

SZÉPIRODALMI RÉSZ.

A rejtelmes sziget.

Regény. Irta: Verne Gyula, átdolgozta: Szász Károly.

(Folytatás.)

Halkan előre haladva, csakugyan észrevették a füstöt, melyet Harbert látott meg először. Gyanus, sárgás színű füst volt, s nemsokára erős, kellemetlen szag is ütötte meg orrukát.

Cyrus egyet füttyentett, s Top azonnal visszavért. Nem mutatott semmi legkisebb nyugtalanságot. A szag azonban, amint előre haladtak, mindig erősebben érzett, s csakhamar világosan ki lehetett venni a kénzagot.

— Barátim, — mondá a mérnök — itt nem emberek tüzelnek. Ez a füst a természet konyhájáról száll fel. Itt valamely kén-forrásnak kell lenni közelünkben.

Valóban, amint közeledtek, kénes szóda-forrásra akadtak, mely a közeledőnek elég alkalmatlan volt ugyan, de a mérnök mint a sziget egy új gazdagságát üdvözölte ezt is. Közvetlen alkalmazása nem lehetett ugyan, de azért feljegyezte magának — a jövődre.

Igy haladtak tovább és tovább. Hogy a kéményhez visszaérjenek, a lejtős oldal fensikon kellett átmenniök, melyet, helyzetének megfelelőleg, »Szép kilátásnak« neveztek el. Ez a tó fölött terült el, melyet már a hegytetőről megjelöltek s Grant tóváznak neveztek. A mérnök meg akarta vizsgálni, van-e s hol és mikép van e tónak lefolyása? De hiába járták körül az egész tavat, nyílt lefolyást nem fedezhettek fel. Így annál inkább megerősödtek azon feltételben, hogy földalatti lefolyása van. Visszatértek tehát kerülő utjokból s a Mercy (kegyelem patakja) balpartján haladva, elérkeztek a kéményhez.

A barlanghoz visszaérkezve, ami már délutáni öt óra felé volt, a még égő tüzet megélesztették, s a mai zsákmányból az ebédet elkészítve, jóízűen falatoztak az egész napi fáradság után.

Ebéd után Smith Cyrus kiszedegette zsebeiből az uton gyűjtött köveket, s így szólt:

— Nézzétek, barátim, ez vasércz, ez tüzkő, ez szén, ez agyag, ez mészkő. Lám, mi mindent ad nekünk a természet. Majd megkisértjük hasznát venni. De most eltelt az idő, majd holnap beszélünk róla!

Ezzel a nap hátralevő részét pihenésnek szentelték, hogy másnap az életfenntartás komoly teendőihez foghassanak. Valóban, a rajtok levőn kívül éppen semmijök sem volt, ami az életre szükséges, s mindent maguknak kellett ezentul előteremteniök.

— Az első dolog — mondá Smith Cyrus másnap reggel — egy jókora kemenczét csinálni, melyben edényeket készíthetünk, amelyekre mindenféle gyártmányainknál mulhatatlanul szükségünk lesz.

Valóban, egy kemencze az első és legszükségesebb dolog volt. Nem csupán, hogy edényeket lehessen benne égetni, mint Smith Cyrus mondá. A tűz minden anyag-átalakításnak elsőrangú eszköze. A kemencze olvasztó, égető, párologtató, átváltoztató műhely.

— De miből csináljuk a kemenczét? — kérde Pencroff.

— Hát téglából.
— És hol vesszük a teglát?
— Agyagból, valamint a szükséges edényeket is.
— És mivel fogunk addig élni, ha mindnyájan téglavetésre és fazekasságra adjuk magunkat?
— Munkafelosztás, barátom! Te vadászni fogsz.
— De semmi fegyverem sincs. Bár csak egy késem volna!

— Mire az?
— Egy ivet és nyilakat faragnék.
— Igaz, — mondá Cyrus. — S lám, kérsz én már gondoskodtam. Jer ide Top! — azzal füttyentett, s a kutya ott termett.

A Top nyakán egy aczel nyakszorító volt, mely két darabból állott. Gazdája levette, s lánczát megoldva, két darab lapos aczel pengét tartott kezében, melyek kemény kövön, kevés köszörüléssel, valódi késekké voltak átalakíthatók, s fanyélbe könnyűszerrel beilleszthetők. Az ügyes Pencroff ehhez mindjárt hozzá is látott, s pár óra mulva pompás kések birtokában volt, melyekkel annyi ijat és nyilvesszót faraghatott magának, amennyit éppen akart.

A többiek azalatt a téglavetéshez láttak. Előtte való nap Cyrus a tó partján a téglának való agyagot és fővenyet megjegyezte volt magának. Tudta már akkor, mire való. Most oda elvezette társait s azonnal egy kevés víz segélyével maga megmutatta, mikép lehet a két földnemet összegyurni, hogy alakítható legyen s még se ragacsos.

A legjobb fazekas-agyag állott rendelkezésükre. A teglát rendesen fakeret segélyével szokták készíteni, de ők pusztá kézzel is a legjobban czélt érték e könnyen idomítható anyaggal.

Pár napig az egész kis telep ezzel foglalkozott. S csakhamar hosszú sorokban állott kirakva a száritásra szánt téglavályog. Égetésére a tüzelőszemben nem volt hiány. Az égetetlen téglakészletet szabályszerűen összerakták, s az előre összehordott ágakból és gezemiczéből hatalmas tüzet raktak alá. Éjjel-nappal felváltva gondoskodtak, hogy a tűz, tápszer hiányában ki ne aludjék. Negyvennyolcz órai égetés után egy néhány ezer kész téglájuk volt. Ez meglevén — miután meszik még nem volt — sárral könnyű volt összerakni a jókora kemenczét; s április kilencedikén belegyujthatták az első tüzet!

Smith Cyrus kóborlásaiban, a patak mentén, majdnem földszint, köszénréteget fedezett fel, mely kemenczéjüket a fánál sokkal hatalmasabb tüzelővel bőségesen ellátta. S most már könnyen ment a fazekas edények gyártása, melyeknek csakhamar egész sokasága lepte el minden formában a kemencze környékét.

Az alatt természetesen a vadászat sem szünetelt, mert mint Pencroff helyesen jegyezte meg, az alatt is csak élni kellett. Leginkább Harbert segített ebben Pencroffnak; nemsokára oly ügyes nyilas lett, hogy alig hibázott el valamit, amit ives nyilával czélba vett. A vadászatot ezuttal rendesen kis körben folytatták a téglavető környékén, melytől nem akartak igen messze távozni. A vad nagyobb része most is csak madarakból állott, fajdból, galambból; de volt emlős is többféle, leggyakrabban aguti, melynek nagyon izletes husa volt; néha kabia,

melynek sonkáit felfüstölték, mint a disznóét szokás, s úgy bepáczolták illatos levelekkel s fűszerekkel, mint annak a rendje.

Egyszóval pecsenye, mindig csak pecsenye volt az eledelük, ami kétségkívül épp oly izletes, mint tápláló eledel, de végre is megunták s szinte kívánczoktá már egy kis főzelék után is, azért is alig várták, hogy fazekaik legyenek, melyekben vizet lehessen forralni a főzéshez.

E vadász-kirándulásaik alatt valami nagyobb állatnak a nyomait is látták, melynek közelléte nem kevésbé félelmissé válhatott, a lőfegyver nélkül szükölködő szigetlakóknak. Smith Cyrus a legnagyobb vigyázatot ajánlotta társainak; s nem is ok nélkül, mert egy nap Spilett Gedeon és Harbert vadászni járván, a sűrűben egy jaguárforma állatot pillantott meg. Szerencsájükre a vad nem támadta meg őket, hanem elosont az erdőben. Nekik pedig el kellett várniok, míg valami módon lőfegyverre tesznek szert, hogy az ilyen ellenséggel való szembezállást maguk kereshessék.

Míg a vadászatban Spilett váltotta fel Pencroffot, ez meg a fazekas mesterséget folytatta, melyben Nabbal együtt nagy ügyességet fejtett ki, s naponként új, meg új fazék-, lábas- és tálformákkal gazdagította az edény-készítés történetét. Az agyag nagyon jó volt, az a faj, amit pipaföldnek neveznek, mivel kitűnő pipákat lehetett belőle készíteni.

— Próbáljuk meg, — mondá egyszer Pencroff — megérdemli-e a nevét.

S egy tuczat csinos, karcsu pipát gyurt belőle. Megjegyzendő, hogy szenvedélyes pipás volt, mint minden matróz, s most, hogy dohányra nem tehetett szert, csak úgy folyt a nyála utána.

— Pipa csak kerül — tréfált Nab. — De hol kapsz dohányt hozzá?

— Amilyen gazdag sziget ez a mi Lincolnunk, nem hiszem, hogy dohány is ne teremne rajta vadon. Majd fölfedezi azt nekem Harbert urfi.

Egyik nap Smith Cyrus, természetrajzi kirándulásaiból, melyekben mindig a sziget hasznos terményeit kereste, egy kendőbe kötött csomó növényvel tért haza.

— Valamit hozok, — mondá Pencroffnak — aminek majd a pipában is hasznát lehet venni.

— Talán bizony dohányt talált, uram? — kérdé Pencroff egész mohósággal.

— Nem éppen, hanem taplót.

Valóban az a gombafaj volt, amelyből a legjobb tapló készül; ennek is csak lehetett valami hasznát venni, kivált a tűzgyujtásnál.

De azért Pencroff nem mondott le a reményről, hogy találnak még majd dohányt is a Lincoln-szigeten!

Április 15-én, megelégetve egyelőre az edény-készletet, visszatért az egész társaság a kéménybeli lakásra, s az égető-kemence tüzeit kialudni hagyták; szünetelni csak, míg ismét valami új rendeltetése nem lesz, s talán fontosabb, mint fazekakat égetni benne.

Ez nap este ismét kényelmesen vacsoráltak együtt a barlangbeli ebédlőben. Nab nagyon izletes aguti-becsináltat készített, ahhoz fűszerezett kabiasonkát adott fel, s körüle burgonyát rakott csemegének. Nem igazi burgonyát ugyan, melyre a szigeten nem is akadtak, hanem az araceák családjához tartozó »caladium macrorrhizum« gumóit, melyek lisztes tartalmukkal megközelítik a burgonyát, izükre

nézve pedig az indiai szágóhoz hasonlitanak, s így arra is igen alkalmasak, hogy a kenyér hiányát pótolják.

Vacsora után kiültek a »ház« elébe, gyönyörködni a szép csillagos éjben; a hold, mely öt nappal előbb telt meg, nem jött még föl, de fénye már ezüstözte a láthatárt.

— Nem április 15-ike van ma, Harbert? — kérdé a mérnök a többi közt.

— Ugy van, Cyrus ur.

— Holnap, ha nem csalódom, egyike lesz az év azon négy napjának, midőn a középidő éppen összeesik az igazi csillagidővel, s így a legalkalmasabb nap egy régi czélunk kivitelére. Ne hagyj elfelejteni, Harbert.

— Gondom lesz rá, Cyrus ur.

Kilencedik fejezet.

A sziget fekvése.

Április 16-án — husvét vasárnapja volt — reggel, mielőtt fölkeltek, ruháik kitisztításához s fehérneműjök kimosásához fogtak. Addig is, míg szappanuk volna, — amire szóda vagy hamuszir és olaj vagy zsiradék volt szükséges — csak vízben mostak. Ruháik jó állapotban lévén, némi vigyázat s kimélet mellett még félévig is eltarthattak, addig pedig ejthetik módját új ruhákról gondoskodni; amire még mind sor kerül. De kérdés volt: hogy békülnek ki ruha tekintetében is az égalji viszonyokkal: s e részben szükséges volt a sziget földrajzi fekvését minden tekintetben meghatározni. Erre akarta tehát szentelni Smith Cyrus a mai szép napot, mint már előtte való este megmondotta volt Harbertnek, ki a maga részéről sem felejtette el, bár fölösleges volt, emlékeztetni reá a mérnököt.

Hogy a mérnök egész eljárását megérthessük, szükséges lesz röviden felemlíteni azon előmunkálatokat is, melyeket a sziget fekvésének meghatározása körül már előbb tett volt.

Április másodikán mindenekelőtt a sziget délvonalának meghatározásával foglalkozott.

Előtte való este pontosan megjegyezte a nap lemenetelének óráját és percét; reggel pedig hasonló pontossággal a nap feljövételét. A lemenetel és feljövétel között tizenkét óra és huszonnégy perc telt el. Eszerint feljövele után hat órával és tizenkét percczel kellett a napnak a délvonalon átmennie, s az ég azon pontja, melyben e perczen álland, leend az észak, mert a déli félgömbön lévén: a nap nem délen, hanem északon delel.

A mondott időben Cyrus megjelölte az ég e pontját, s két élőfa segélyével pontosan meghatározta a sziget változatlan délvonalát, vagyis azon egyenes vonalt, mely a délt az északkal összeköti; s ezzel megnyerte későbbi méréseinek bizonyos alapvonalát.

Akkor este, husvét szombatján, április 15-én a délsarki csillag magasságát a láthatár fölött határozta meg, melyből kitűnjék, a sziget a déli szélesség mely foka között fekszik. E műtetet a legegyszerűbb készülékekkel végezte, miután műszakilag készült szegletmérője (sextans) nem volt. Két darab fát egyenesre és laposra kifaragott, mint két vonalzót, és azokat egyik végükön egy kifurt lyukon át akácztüvisből készült kemény szeggel összefoglalta, oly módon, hogy összehajthatók és kinyithatók le-

gyenek. Ez egyszerű és kezdetleges szegletmérővel határozta meg a sarki csillag magasságát. Tudta jól, hogy a déli sarkcsillag, t. i. a déli kereszt α (alfa) nevű csillaga, nem áll éppen a sarkpontban, sőt nem is oly közel ahhoz, mint az északi sarkcsillag, de ezt az eltérést is számításba vette. A szegletmérőt úgy állította fel, hogy egyik szára a tenger színére, vagyis vízfeletlenül feküdjék, másik szarát pedig annyira nyitotta ki, hogy a sarkcsillagnak legyen irányozva. Ekkor a szegletmérőt ezen nyílásában megerősítette, egy a két száron keresztül tett, s szegekkel megerősített harmadik fával s az így nyert szeglet megmérését, valamint a többi számításokat másnap reggelre halasztotta.

(Folyt. köv.)

Mazarini mosolya.

— Történeti elbeszélés. —

Franciaország fiatal, husz éves királya, XIV. Lajos lustálkodva, kimerülten ült a Louvre egyik ablaka előtt és érdeknélküli bágyadt tekintettel nézett le az alatt hullámozó népre. Az éjt szép hölgyek, jó kedvű udvaroncok körében tölté s a fékevesztett mulatozás fanyar utóízét érezte most. Álmosan forgatta fejét jobbra-balra, pillái fáradtak voltak s minduntalan egy-egy ásitás tört fel ajkaira.

Nem csoda, hisz le sem feküdt a reggelig tartó vigalom után. Azt mondta még nem álmos, előbb egy kis üde levegőt akar szívni a nyitott ablakon át, mielőtt nyugodni menne. Komornyikja jelenté, hogy De Morel lovag bebocsáttatást kér.

A király egy, fáradt kézmozdulattal tudatta, hogy bejöhet.

— Mit kíván ön? — szólítá meg a belépőt röviden és szárazon, mintegy tudatva, hogy a kihallgatás rövid lesz.

A lovag mély hajlongások közt előadta, hogy királya legmagasb érdeklődését ismerve első akart lenni, aki az ő eljegyzését De Severin kisasszonnyal, tudomására hozza.

— A szép Henriettel? — kiálta fel a király meglepetve. — Szerencsét kívánok önnek, uram. A szép fiatal hölgy még mindig rokonánál, Raynard marquisenál lakik?

S egyuttal intett a loagnak, hogy távozhat s ennek, visszavonultában alig maradt ideje a kérdésre igenlő választ adni.

Magára maradva, a király ismét átadta magát annak a fáradt embernek oly jól eső teljes nyugalomnak, midőn minden érzékünk pihen s szellemünk mintegy megszűnik működni. A szem látja, a fül hallja, ami körülte történik, de a lélek nem vesz tudomást róla.

E nemsokáig tartó pihenését ismét a komornyik belépése zavarta meg, ki jelenté, hogy Mazarini megérkezett.

A mindenható bibornok és miniszter mindennap ez idő tájban szokott az államügyekről jelentést tenni. Az egész csak formáság volt. A király legkevesebbet sem törődött az államügyekkel s a kormányzást most is a bibornok vezette korlátlan hatalommal, mint a király kiskorúsága alatt.

— Semmi komoly tárgyat! — kiálta elébe a király, amint a bibornok belépett. Az éjjel nagyon zajosan mulattam s most teljesen képtelen vagyok

komoly ügyekkel foglalkozni. Mondja inkább, mi ujság Párisban?

A bibornok leült szembe a királylyal s vállait felvonva egykedvűen felel;

— Semmi érdekest nem hallottam.

— Ugy hát én mondok önnek ujságot: a szép De Severin Henriette De Morel neje lesz.

Mazarini csodálkozva tekintett a királyra.

— Ismét egy elhibázott házasság — szolt. De Morellnek úgy szólván semmije sincs s a kis Henriette, ő még szegényebb, mint vőlegénye. De Severin barátom volt s ismertem viszonyait. Meggondolatlan költekezései tönkre juttatták s végre egy kétségbeesett pillanatban —

— Tudom; öngyilkos lett. S a kis Henriette azóta folyvást rokonánál tartózkodik?

— Raynard marquisenál, aki, ha akarná, segíthetne nagyon a fiatal pár szűk helyzetén, csakhogy...

— Hagyjuk el; az ő dolguk, hogyan fogják magukat a társaságban fenntartani.

A király felállt s a szobában szó nélkül sétálni kezdett, Mazarini pedig legjobbnak tartá, ha visszavonul. A lépcső alján eszébe jutott, hogy talán illő lenne, ha a marquisenál, mint a Severinek régi barátja ez eljegyzés alkalmából látogatást tenne, s kocsisának megparancsolta, hogy a Raynard-palotához hajtson.

A bibornok látogatása a marquisnő házat egészen felzavarta. Az nagy esemény volt, ha a hatalmas pap-miniszter kocsija valaki háza előtt megállott. A marquisnő, unokahuga kíséretében a lépcsőig ment a magas látogató elé s miután ez a marquisenak udvariasan a karját nyújtá, a terembe mentek.

Mazarini szerencsét kívánt a ragyogó szépségű ifju hölgynek s visszaidézte emlékébe a régi időket, midőn Henriette még kis lányka, s a bibornok gyakori látogató volt házuknál.

A marquise nagyot sóhajtott s Henriette eltalálva gondolatát, kérő szemekkel tekintett rá.

— Nem leányom — szolt a marquise — nem hallgathatom el ő eminenciája előtt, ki házatok régi barátja volt, hogy szerencsétlen atyád vétkezett ellened, gyermeke ellen s midőn egész könnyelműen a lelketlen uszorások zsákmányául engedett át mindent. Mindent, még csak az ősi kastélyt is, hol gyermekéged első éveit töltéd, a kertet, melynek fái alatt futkostál...

— S legalább a kastély és park nem volt megmenthető? — kérde a bibornok.

— Nem, mert a főuszorás, Hervard ur...

— Hervard? — szakítá félbe Mazarini meglepetve — az állam jelenlegi első kincstárnoka?

— Ő, ugyanó; minden áron birni akarta a büszke kastélyt s bár arra s a hozzá tartozó földekre nem adott többet százezer livresnél, ötszázszetret követelt. A kastélyt csak az esetben volt hajlandó visszaadni, ha egész követelése kiegyenlítve lesz. Így aztán a kastély az ő tulajdonába ment át.

A bibornok ez előadást komoran, összevont szemöldökkel hallgatta. Különbem sem rokonszenvezett a kincstárnokkal, ez a lelketlen eljárása pedig egészen fellázítá lelkét. De nem szolt semmit. Nemsokára felállt és távozott.

A marquise és unokahuga lekisérték kocsijaig.

Hervard az ősi kastélyt és a tágas parkot rop-pant költséggel átalakította s pazar fényvel földiszította. Hónapokig dolgoztak rajta a szobrászok, kőfaragók, kárpitosok, aranyozók, kertészek míg végre

a kastély csakugyan fejedelmi volt. Hervard a felavatást nagy fényvel akarta megünnepelni, sőt neje rábeszélésére (kiról a rossz nyelvek azt susogták, hogy egy vidéki gazdag mézáros leánya volt) elhatározta, hogy még a királyt és Mazarinit is fölkeri, hogy megjelenésükkel igazi ünneppé tegyék a felavatást. Hervard már gazdag volt, jelentékeny állást foglalt el, ha nem is az udvarnál, legalább az udvar közelében, most még csak az volt hátra, hogy házát két oly hatalmas ember tisztelje meg látogatásával, minő a király és a bibornok, és ő lesz Franciaország legirigyeltebb, legtekintélyesebb embere.

Midőn Mazarininál megjelent, a bibornok rendkívül hidegen fogadta. Még fel sem állt. Szó nélkül meghallgatta kérelmét, aztán röviden azt felelte, hogy nem teljesítheti s az ajtóra tekintett, amit Hervardnak lehetetlen volt meg nem érteni.

Hervard-ot leverte e visszautasítás, de még sem veszté el minden reményét, mert a bibornok nem mosolygott. Mert Mazarini mindig rideg, komor ember volt, de ridegsége miatt senkinek sem volt oka nyugtalankodni, — azt tudta róla mindenki. De mikor mosolygott, — oly csipős, gyilkoló volt e mosoly, hogy aki látta, ijedtében háromszor keresztet vetett — akkor baj volt. Akkor a bibornok lelkében valami daemóni gondolat ült, mely vészhozó, megsemmisítő volt arra nézve, akit a mosoly illetett.

A kincstárnok — aki, mint már az eddigiekből kivehetni, korántsem volt az, ami most a pénzügyminiszter, inkább az állam s a király bankárának lehetne nevezni — ismerte a bibornok e természetét s nem esett kétségbe. Néhány nap mulva ismét elment Mazarinihoz, ki most nagyon hidegen fogadta ugyan, mégis megígérte, hogy a király elé terjeszti kérelmét s ha az elfogadja a meghívást, ő is elkíséri a királyt.

A bibornok mindezt kimért, száraz hangon mondta és nem mosolygott.

A király csaknem kapva kapott a meghíváson, örült, hogy egy oly multságra nyílik alkalom, ami nem mindennapi, a palotabeli egyhangu vigalmaktól különbözik s még azon a napon értésére adattaa kincstárnoknak, hogy kész a felavatáson megjelenni.

Hervard magánkívül volt örömeiben. A király és a bibornok az ő házában! Erről fog beszélni az egész Páris, az egész Franciaország! Hervardné befutkosta Páris valamennyi ékszerészét és divatárúsát, hogy a királyt minél nagyobb díszben és pompában fogadhassa. A kastély tele volt akgatva lobogókkal koszorúkkal, virágfüzérékkel, minden fel volt czifrázva s ünnepi fényben várta a királyt.

S XIV. Lajos megtartá szavát. Midőn a meghívott vendégek már együtt voltak, udvari fogat állt meg a kastély előtt és Hervardnak szerencséje volt uralkodóját s a mindenható minisztert a kocsijánál földig hajoltan fogadni. A »mészáros leánya« a lépcső alján várta a felséget, nem annyira mély hódolat, mint inkább roppant mennyiségű ékszereinek sulya alatt görnyedve. Vörös selyem ruha volt rajta, arannyal átszótt csipkezőnnel borítva, kék derékkal, melyet ezüst himzések leptek el. Fején három kék és két piros toll díszlett, kezében pedig akkora legyezőt tartott, mint egy kocsikereke.

A király kegyesen kezét nyújtá a ház asszonyának s körülvezetteté magát a pompás palotában és parkban. Midőn már mindent látott: kérdé a kincstárnoktól:

— Ki volt e kastély korábbi ura?

Hervard vállát vontá.

— Nem emlékszem egészen nevére, valami...

— De Severin — vágott szavába a bibornok; — édes atyja a bájos Henriettenek, kit közelebb jegyezett el De Morel lovag.

— Az ám! Igaz! — szólt a király. — Szegény Severin! S úgy mondta ön, nemde bibornok ur, hogy a kedves gyerek egészen vagyon nélkül maradt.

— Fájdalom, ugy, Felség!

— Na lám, szegény! S e házban született a kis Henriette!

S tovább ment, követve a bibornok és Hervard által, ki e beszélgetés alatt nagyon kényelmetlenül érezte magát.

Nemsokára asztalhoz ültek s a király a jó bor, jó lakoma, tüzes szép szemek mellett csakhamar elfeledte a kis Henriettet. A multság vigan folyt; Hervard felköszönté fejedelmi vendégét s mikor másodszer is felállt, hogy a bibornokot éltesse, Mazarini hirtelen felkelt s távozott.

Távollette megzavarta a derült hangulatot. Midőn azonban sokáig oda maradt, a király felszólalt:

— Hol időzhet ami bibornokunk? Jerünk, keressük fel! Fogadni mernék, hogy valamely fa alatt verseket írkal.

Hervard és a társaság jóízűen nevetett e tréfás megjegyzésen. A király felkelt s karját nyújtá a mézáros leányának, Hervard pedig, a bibornokot felkeresendő, előre sietett.

A parkban találta ama hársak alatt, amelyek alatt egykor a kis Henriette futkosott. Midőn Hervard-t megpillantotta, élébe ment és — mosolygott.

Ez a mosoly megfagyasztá a kincstárnok véréit.

— Valóban pompás hely — szólt a bibornok. — Ugy négy szem közt nem mondaná meg, mennyibe került önnek?

— Sokba, nagyon sokba — felelt Hervard. — Az átalakítással s új feldiszítéssel közel egy millió livres-be.

— Egy millió livres! Az egy kissé sok; ön tulozott. Ötszáz ezret akart mondani...

A bibornok folyvást mosolygott

— Higyje el eminenciád... — hebegé Hervard

— Na mondjunk csak százezer livrest; hiszen magunk vagyunk s őszinte lehet, ugy-e?

— Igen, ha épen ugy akarja eminenciád — a bibornok mosolya kegyetlen volt s vérig hatott — de még is meg kell jegyeznom...

— Tehát százezer livres — fejezte be a bibornok nyomatékkal s oly hangon, hogy a király is meghallotta s oda ment a bibornokhoz s a párbeszéd tárgyát tudakolta.

— Épen most állapítottuk meg — szólt a bibornok mosolyogva — hogy Hervard urnak e kastély s a hozzátartozó birtok csak százezer livresjébe került.

— Az nemsok, jegyzé meg a király s tovább ment a bibornokkal.

— A kincstárnok valóban igazat mondott? — kérdé. — Csak annyiába került volna neki e szép kastély?

— Csak annyiába — felelt a bibornok, s elbeszélte, mi módon jutott a kastély s a birtok az uzsorás tulajdonába.

A király végtelenül felháborodott e lelketlenségén.

— Jerünk, bibornok ur — szólt hevesen. — Egy pillanatig sem maradhatok a vérszívó házában

hazaérve ön azonnal elrendeli nevemben, hogy minden, ami a szerencsétlen Severin tulajdona volt, leányának kárpoztólás nélkül visszaadassék. Én akarom, a király parancsolja.

— Fölség — felelt a bibornok mérséklettel — ez erőszakos, törvényellenes eljárás lenne s mért nyulnánk hozzá, ha más módon is czélt érhetünk!

— Mi módon?

— Mig itt e fák alatt egyedül voltam, támadt egy jó. ötletem.

Hervardék közeledtek s a bibornok a királyhoz hajolva valamit sugott a fülébe.

A királynak tetszett az ötlet, mert jót nevetett rá s aztán Hervardékhoz fordulva szólt:

— Most már elhagyom önöket s nem feledem el, hogy házukban egy pár kellemes órát töltöttem.

— Fölség — szólt hajlongva Hervard, éltem s vagyonom Fölségédé.

— Szavadnál foglak — mondá a király, leereszkedéssel megveregetve a kincstárnoka vállát s a bibornok kíséretében távozott.

A bucsuzásnál Mazarini folyvást mosolygott s ez Hervard-t nem kis mértékben nyugtalanította. Találgatta, mi átkozott tervet forgathat a bibornok a fejében az ő megrontására, de csak nem jöhetett rá. Ez a mosolya megmérgezte egész örömét, melyet a király látogatása fölött érzett.

Másnap egy udvari kocsi állt meg ajtaja előtt. A király egyik jegyzője jött, s egy adásvevési szerződést hozott, melynek értelmében a király megveszi Hervard új kastélyát minden felszereléssel, és a hozzátartozó birtokkal együtt — százer livres-en. A király aláírása már ott volt, csak Hervardé hiányzott.

A kincstárnokkal forogni kezdett a világ. Most értette már Mazarini mosolyát. De mit tehetett mást, mint aláírni a szerződést. Ha nem teszi, örökre kegyvesztett lesz, s kibujdoshatik Franciaországból.

Könyves szemekkel írta a lapra nevét.

— Ez a te hiúságod ára — szólt az ajúlkozó Hervardéhoz — ha a királyt s a bibornokot nem hívjuk meg házukba, nem kell abból kiköltöznünk.

A király pedig a kastélyt és a birtokot De Severin Henriettnek adományozta nászajándékol.

Egy hős asszony naplója.

Carlier Emilia felesége volt a korán elhunyt Carliernek, aki 1895-ben, a legvéresebb örmény-üldözések korában francia konzul volt Szivaszban, a régi Arménia fővárosában. Az örmény ügyekkel foglalkozók körében jól ismerik ennek az asszonynak a nevét. Naplója, mely 1895. augusztustól 1896. júliusig terjed, a Revue des Deux Mondesban jelent meg.

A Carlier-család, mint a naplóból megtudjuk, a kis Jeannel együtt a zavargások alatt egy hegyvidékre menekült. A váli szintén ott táborozik, alig egy puskalövényire. Meglehetősen kényelemmel berendezkednek nyári tartózkodási helyükön, de a zavargások újabb kitörésére visszamennek Szivaszba. Az utcákon forrongás. Egy örmény fiut a törökök halántékon szurnak s nevetve tovább állnak. A konzulné a házába viteti a szerencsétlent, akin az örmények nem mernek segíteni, orvost hivat s maga ápolja.

Szivaszban elsősorban az örmények hangulata fenyegető. Carlier október 3-ikán haza akarja küldeni

a feleségét és gyermekét, de az asszony kijelenti, hogy marad. Pár nap mulva mérsárlás híre érkezik a vidékről. A konzulátust védelmi állapotba helyezik s az asszony a kavasztól fegyverforgatást és czél-lövést tanul. Novemberben már oly fenyegető a helyzet, hogy a konzulátus sokkal szorongatottabb helyzetben van, mint a pekingi követségek 1900 nyarán. Carlier nem támaszkodhatik másra, mint Panajottira egy Mehemed nevű cserkesz óriásra s arra a kis segítségre, melyet a váli adott mellé. A mellett az volt a szándéka, hogy lehető sok örményt mentsen meg

November 12-én egy zászlóalj hamidié az örmény bazár felé vonul. Husz perczig lövöldözés, azután csend. A bazároknak a szurony dolgozik. 2000 örmény menekül a templomokba. A konzul eltorlaszolja a házat, felhuzza a francia lobogót s a feleségével együtt kiáll a terrasra. Egy szomszédház tetejéről egy örmény (nem török) rájuk lő, de nem talál. Az örmények valószínűleg úgy gondolkodtak, hogy ha a konzul is elvesz, akkor Franciaország közbe fog lépni. Carlier a kavasszal azt a parancsot küldi a válinak, hogy egy csapat katonát küldjön a misszió védelmére. Közben a háza megtelik menekülőkkel. Köztük van Kavakin örmény orvos, egy katolikus és egy örmény püspök s több előkelő összesen harminczheten. Carlier maga főz nekik és süt kenyeret, mert a törökök minden örmény péket agyonütöttek. Azon a napon 1200 embert mérsároltak le. Carlier a konzulátus ajtaja előtt áll s revolverével a levegőbe lövöldöz, hogy az elvonuló martalócokat elijeszze. Ezek egy-egy szekerczét dobnak az asszony felé, de magasan állván a terraszon, nem találják el.

Az odamenekült örmények minden lövésre jajgatva vetik magukat a földre. A konzul fölháborodik ekkora gyávaságon s azt mondja az ott összegyűlt előkelőknek, hogy majd a felesége megvédi őket addig, míg ő utána néz, hogy nem történt-e valami baj a jezsuiták és apácák kolostorában.

Az asszony az ablaknál őrt áll, mikor a váli arra lovagol. Mosolyogva, kérdezi hogy miért engedte a férjét távozni, mikor az ő törökjei nem veszedelmes emberek.

— Nem azok, ha az embernek ilyen van a kezében, — mondá az asszony, fölmutatva a revolvért.

A váli nem nevet többé, hanem megígéri, hogy rendet fog csinálni.

November 14-én. Egy banda betör a konzulátusba. Carlierének csak éppen annyi ideje van, hogy gyermekét, akit ölében tartott, az ágyra dobja, karabélyt ragadjon s löjjön. Nemsokára fegyverre kap a férje, a kavasz és a cserkesz óriás is. A zsványok eszavakkal menekülnek, több halottat hagyva hátra: »Ne menjetek a konzulátusra, ott golyóeső esik«.

Az utcákon a vér patakokban folyik. Ötszáz örmény a jezsuiták kolostorába menekült s felették a kolostor minden élelmikészletét.

— Nem baj — mondák a menekültek — van nekünk elég a házainkban.

A páterek éjnek idején ezt elhozták, a menekültek agyoneszik magukat s azután számlát nyujtanak át a pátereknek a szolgáltatott élelmiszerekért. S mivel a pátereknek nincs elég pénzü, egy örmény menekült ajánlkozik, hogy szívesen ad nekik kölcsön, természetesen uzorakamatra.

Ennek a híre elterjedvén a tisztességes törökök közt, akik a mérsárlásban nem vettek részt roppantul felháborodtak s élelmiszereket vittek a misszóba. Sőt

egy fanatikus török, Hadzsi Luiti maga egy szekér kenyeret szállított be.

November 19. Beáll a hideg s »azért« e napon »csak« tizenhat örményt gyilkoltak le. Az egyetlen bátor ember köztük a fenntemlitett Kavakin orvos, kinek fejére a váli — nem tudni miért — díjat tűzött ki.

November 24. E napon 1500 halottat, 300 kifosztott holtat, 400 elpusztított házat számlálnak össze. Kóbor ebek emberi tagokkal szaladgálnak az utcán.

Deczember elején Az örmények a hatóság felszólítására huszonhat millió frankban állapítják meg a kárukat. Carlier szerint ez az összeg egyszerűen fantasztikus. Gurunben egy renegát örmény pap vezérli a fosztogatókat. Egy török martalóczot, aki elárulta a fölbujókat, börtönében halva találták.

Deczember 25. Meg akartak minket mérgezni. Valószínűleg az egyik örmény szolga, akit a törökök megfizettek. A mérget a kávénkba keverte. Elemезtetni azonban nem lehetett, mert minden gyógyszerészt felkoncizoltak. Két örmény szolgánkat elbocsátottuk s törökökkel helyettesítettük őket. A töröknek is megvannak a hibái, de nem áruló.

Január. Nyugalom van, de éhínség dul. 25-én éjszaka fölguyjtják egy török mérnöknek a házat, aki a mézszárlásokat helytelenítette. A tömeg nem akar oltani sőt inzultálja a mérnököt.

Carlier a nagy hidegtől bronchitist kap. Julius 17-én Szivaszból elutazik, vele együtt sok örmény, akik az ő védelme alatt akarnak Európába jutni.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

3566. sz. előfizető. Vasárnap délelőtt az egyesület helyiségeiben.

3722 tag. M. K. Az altiszti vizsgát itt az igazgatóságnál is leteheti. A négy középiskoláról való képesítést, ministeri engedéllyel bármelyik iskolánál megszerezheti, illetve a vizsgát leteheti, ha kellően el van rá készülve. Erről különben bármely iskola igazgatósága megadja önnek a kellő felvilágosítást.

Vécsey Vilmos, Budapest, 3 korona 31 fillért; Mitró István, Nagyröcze, 6 korona 40 fillért; Mezőfalvy György, H.-M.-Vásárló, 6 korona 40 fillért; Doór Ferencz, Alsó-Árpás, 6 korona 75 fillért; Kondor Gyula, Sz.-Balla, 6 korona 80 fillért; Szalóky János, Ipolyság, 8 korona 50 fillért; Puha József, Budapest, 9 korona 52 fillért; Proksch Jakab, S.-/.-Ujhely, 11 korona 87 fillért; Gottrich Márton, Vecsés, 22 korona 81 fillért; Buzek Géza, Budapest, 16 korona 13 fillért; Galba Mátyás, Lipótvár, 18 korona 52 fillért; Máté Kertész Mihály, Ujszékely, 19 korona 75 fillért; Dániel Sándor, Banicza, 23 korona 65 fillért; Szathmáry Károly, Arad, 25 korona 90 fillért; Csikesz Géza, Budapest, 28 korona 32 fillért; Horváth István, Kispeszt, 30 korona 26 fillért; Dietz Antal, Gyulafalva, 33 korona 27 fillért; Deák R. József, Nagy-Becskerek, 40 korona 45 fillért; Schmidt Lajos, Szabadka, 42 korona 58 fillért; Torzsás György, Temesvár, 54 korona 72 fillért; Koller Ede, Sziszek, 59 korona 94 fillért; Vogyeráczky József, Budapest, 72 korona 23 fillért; Lancsa János, Miskolcz, 73 korona 55 fillért; de Rivó József, Brod, 82 korona 14 fillért; Somody Imre, Kecskemét, 85 korona 56 fillért; Dobos Elek, Szombathely, 67 korona 86 fillért köszönettel nyugtázzuk, megfélelően elszámoltuk. — László János, Decs, julius és augusztus

hónapokra; Taksa András, Berettyó-Ujfalu, november, deczember és január hónapokra; Wentzel Márton, Nagy-Kikinda, deczember és január hónapokra; Baga József, Maros-Bogát, január hóra; Deutsch Ármin, Fogaras, január hóra; Flasch József, Vasvár, január hóra; Weiss Vilmos, Zágráb, január hóra; Laviczka Gergely, Gunja, november, deczember, január és február hónapokra; Zatykó János, Arad, január és február hónapokra; Rusz Vilmos, Zágráb, január és február hónapokra; Nagy Ferencz, Vác, január és február hónapokra; Kováts Géza, Budapest, január és február hónapokra; Tóth József, Kálló-Semjén, január és febr. hónapokra; Gulyás Mihály, Győr, jan. és febr. hónapokra; Escher Ferencz, Ujpest, jan. és febr. hónapokra; Lukács Elek, Verestorony, jan. és febr. hónapokra; Rózsa Mihály, Szinóbbánya, jan. és febr. hónapokra; Kovács Károly, Ungvár, január és február hónapokra; Hegyi Endre, Kis-Czell, január és február hónapokra; Horváth Ferencz, Fenes, január és február hónapokra; Nagy Lajos, Verestorony, január és február hónapokra; Dornay Pál, Budapest, január és február hónapokra; Bácsi Imre, Gyoma, január és február hónapokra; Kovács Lukács, Verestorony, január és február hónapokra; Jánoscsák János, Kassa, január és február hónapokra; Szabó Lajos, Felső-Tömös, január és február hónapokra; Aradi Ferencz, Ujpest, január és február hónapokra; Csajághy István, Somogy-Szobb, január és február hónapokra; Marton József, N.-Németegyháza, január és február hónapokra; Gombos János, Tószeg, január, február és márczius hónapokra; Bedő József, Uj-Verbász, január, február és márczius hónapokra; Haknesz László, Kecskemét, január, február és márczius hónapokra; Türkösy József, Cs.-Bagos, február és márczius hónapokra; Durgula József, Ujbánya, február és márczius hónapokra; Müller Ádám, Zágráb, február és márczius hónapokra; Hulmán János, Szolnok, február és márczius hónapokra; Huber Ede, Felső-Nyék, márczius hóra; Süli Pál, Szeged, márczius hóra; Gergely Pál, Erzsébetfalva, márczius hóra; Csermák Hugó, Ács, deczember, január, február, márczius és április hónapokra; Halmi Sándor, Zágráb, február, márczius és április hónapokra; Sztánó Pál, Nyusta, február, márczius és április hónapokra; Tusán József, Budapest, február, márczius és április hónapokra; Werner Dániel, Zágráb, február, márczius és április hónapokra; Czirkovics István, Zágráb, február, márczius és április hónapokra; Lamos János, Roszina, február, márcz. és ápril. hónapokra; Harichovszky Vincze, Gyulafalva, április hóra könyveltük.

Felelős szerkesztő: Turtsányi Vilmos.

Egyesületünk fogorvosa

Dr. Rajman Kálmán

(Budapest József-körut 45. szám alatt)

Egyesületünk tagjait 50% engedmény mellett gyógykezeli.

KILOMÉTER-PÉNZEK

könnyű kiszámításához vonatkisézők számára igen hasznos táblázatos kimutatást állított össze

MARUSÁK JÁNOS

Miskolcz állomási kezelő-altiszt.

Ezt a felette hasznos segédeszközt igen szívesen ajánljuk minden máv. vonatkiséző figyelmébe. Megrendelhető a szerzőnél, Miskolcz személy-pályaudvaron 60 fillér árban.